

Wpływ doświadczeń sportowych na rozwój kompetencji strategicznych: analiza percepcji działań doraźnych i długofalowego planowania

prof. dr hab. Zbigniew Waśkiewicz

Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach

Dlaczego sport i kompetencje strategiczne?

Sport to idealne środowisko uczenia się, charakteryzujące się:

- Celowością
- Presją czasu
- Konkurencją
- Ciągłą adaptacją

Rozwija kluczowe kompetencje menedżerskie:

- Planowanie
- Odporność
- Szybkie decyzje w warunkach niepewności

Wysoka stawka rywalizacji sportowej tworzy naturalne laboratorium strategicznego myślenia. Zdolności sportowców do oceny zasobów, adaptacji taktyki i koncentracji pod presją są nieocenione w biznesie.

Źródło: Kraus, S., Calabuig, F., Hammerschmidt, J., Qiu, Y., & Mas-Tur, A. (2021). Converting sporting capacity to entrepreneurial capacity. European Journal of International Management, 15(2/3), 366–387.

Definiowanie strategicznych kompetencji

1

Myślenie długoterminowe

Przewidywanie przyszłości, wyznaczanie wieloletnich celów, utrzymywanie kierunku mimo niepowodzeń.

2

Priorytetyzacja działań

Identyfikacja kluczowych ścieżek, efektywna alokacja zasobów, rozróżnianie zadań pilnych od ważnych.

3

Zarządzanie ryzykiem

Ocena zagrożeń i szans, decyzje w niepewności, równoważenie innowacji ze stabilnością.

4

Odporność na presję

Utrzymywanie jakości w stresie, szybka adaptacja po niepowodzeniach, przykład opanowania.

5

Rozwój zespołu

Budowanie struktur, rozwijanie talentów, wspieranie kultury współpracy.

Osobowość jako podstawa kompetencji strategicznych

Badania wykazują, że byli sportowcy posiadają unikalne profile osobowościowe, kluczowe dla kompetencji strategicznych i efektywnego transferu umiejętności do zarządzania.

Większa sumienność

Samodyscyplina, zorganizowanie i silna orientacja na cel, rozwijane przez lata intensywnego treningu.

Zwiększona stabilność emocjonalna

Umiejętność efektywnego zarządzania stresem i emocjami, kluczowa w sytuacjach wysokiej presji, zarówno sportowej, jak i biznesowej.

Silna orientacja na cel

Uporczywe dążenie do osiągnięć i ciągłego doskonalenia, przekładające się na sukces w każdym przedsięwzięciu.

Źródło: Steinbrink, K. M., Berger, E. S. C., & Kuckertz, A. (2020). Top athletes' psychological characteristics. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16(3), 859–886.

Kwantyfikacja różnic osobowości

Empiryczne dane potwierdzają przewagi osobowościowe menedżerów-sportowców w przywództwie organizacyjnym. Standaryzowane oceny ujawniają statystycznie istotne różnice:

62.97

Wynik sumienności

Wskazuje na wyjątkową samodyscyplinę i zdolności organizacyjne.

59.23

Stabilność emocjonalna

Znacząco zwiększona zdolność do zarządzania stresem i regulacji emocjonalnej – kluczowe dla ról strategicznych

95%

Wysoka ekstrawersja

Sport rozwija pewność siebie w kontaktach społecznych i energetyczne zaangażowanie, wspierając przywództwo zespołowe

Źródło: Monds, S. (2018). *An examination of the crossover of sport psychology skills (Doctoral dissertation, University of Derby)*.

Kluczowe kompetencje rozwijane poprzez sport

1

Kontrola pobudzenia

Optymalizacja wydajności przez
zarządzanie aktywacją

2

Utrzymywanie koncentracji

Skupienie mimo presji i
rozproszeń

3

Szybka adaptacja do stresu

Rekalibracja reakcji w zmiennych
warunkach

Badania potwierdzają, że te zdolności psychologiczne są **kluczowe dla efektywnego przywództwa strategicznego**, szczególnie w niestabilnych warunkach rynkowych. Liderzy z tą cechą zapewniają jasność umysłu i stanowczość.

Źródło: Ogujiuba, K. K. (2021). *Sports effects on ethical judgement skills. Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 13(5), 1161–1186.

Przewagi liderów-sportowców

1

Trening sportowy buduje **automatyczne mechanizmy samoregulacji** w sytuacjach wysokiej presji.

2

Umiejętność zachowania **spokoju** i podejmowania decyzji w niepewnym środowisku biznesowym.

3

Zdolność do regulowania emocji pod presją to kluczowa przewaga konkurencyjna w rolach strategicznych.

Badania potwierdzają, że te zdolności psychologiczne są **kluczowe dla efektywnego przywództwa strategicznego**, szczególnie w niestabilnych warunkach rynkowych. Liderzy z tą cechą zapewniają jasność umysłu i stanowczość.

Źródło: Ogujiuba, K. K. (2021). *Sports effects on ethical judgement skills. Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 13(5), 1161–1186.

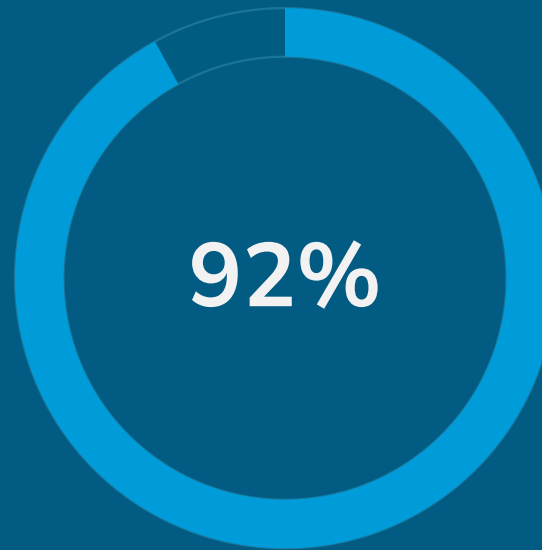
Wyznaczanie celów jako kompetencja strategiczna

Badania maratończyków, którzy przeszli na stanowiska menedżerskie, ukazują spójne wzorce transferu umiejętności. Wyniki dostarczają dowodów na bezpośrednie przełożenie sportowych praktyk wyznaczania celów na kontekst biznesowy.

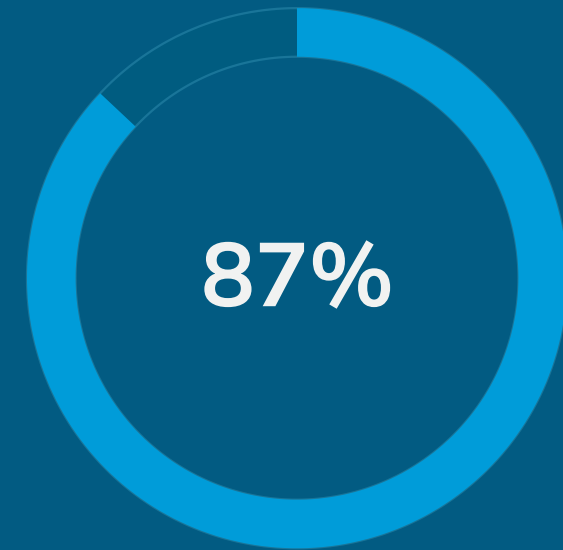
Transfer celów

Systematyczne wyznaczanie celów sportowych stosowane w pracy.

Gotowość psychiczna

Rutynowe przygotowania mentalne przed kluczowymi zadaniami zawodowymi.

Kontrola rozproszeń

Techniki zarządzania uwagą i utrzymania koncentracji w pracy.

Poziom sportowy a siła transferu

Transfer kompetencji ze sportu do biznesu jest progresywny i kumulatywny. Wyższy poziom zaangażowania sportowego tworzy bogatsze doświadczenia rozwojowe, budując na poprzednich fundamentach.

1

Sport masowy

Podstawowa samodyscyplina i regulacja. Ograniczona rywalizacja.

2

Poziom amatorsko-zawodowy

Wzmocniona odporność, konsekwencja. Trening i występy pod presją.

3

Sport elitarny/zawodowy

Zaawansowane przywództwo, odpowiedzialność, mentoring. Myślenie strategiczne, rozwój zespołu.

Sporty zespołowe rozwijają!

Praca zespołowa

Współpraca na rzecz wspólnych celów i sukcesu.

Komunikacja

Jasna wymiana informacji werbalnych i niewerbalnych.

Przywództwo

Kierowanie, motywowanie i skuteczne podejmowanie decyzji.

Strategia

Planowanie taktyk i adaptacja do zmieniających się warunków gry.

Dyscyplina

Konsekwentny trening i zaangażowanie w proces rozwoju.

Zaufanie

Poleganie na zdolnościach i wsparciu kolegów z drużyny.

Odporność

Szybkie podnoszenie się po niepowodzeniach i wyzwaniach.

Umiejętności społeczne

Budowanie pozytywnych relacji i wzajemnego szacunku.

Postrzeganie przez rekruterów: czy sportowcy mają przewagę?

Badanie z udziałem 828 rekruterów ujawnia, jak doświadczenie sportowe wpływa na decyzje rekrutacyjne, wskazując zarówno na korzyści, jak i subtelne uprzedzenia.

1

Ocena pracy zespołowej

Sportowcy oceniani znacznie wyżej za zdolność do współpracy i potencjał wkładu w pracę zespołową.

2

Orientacja na wyniki

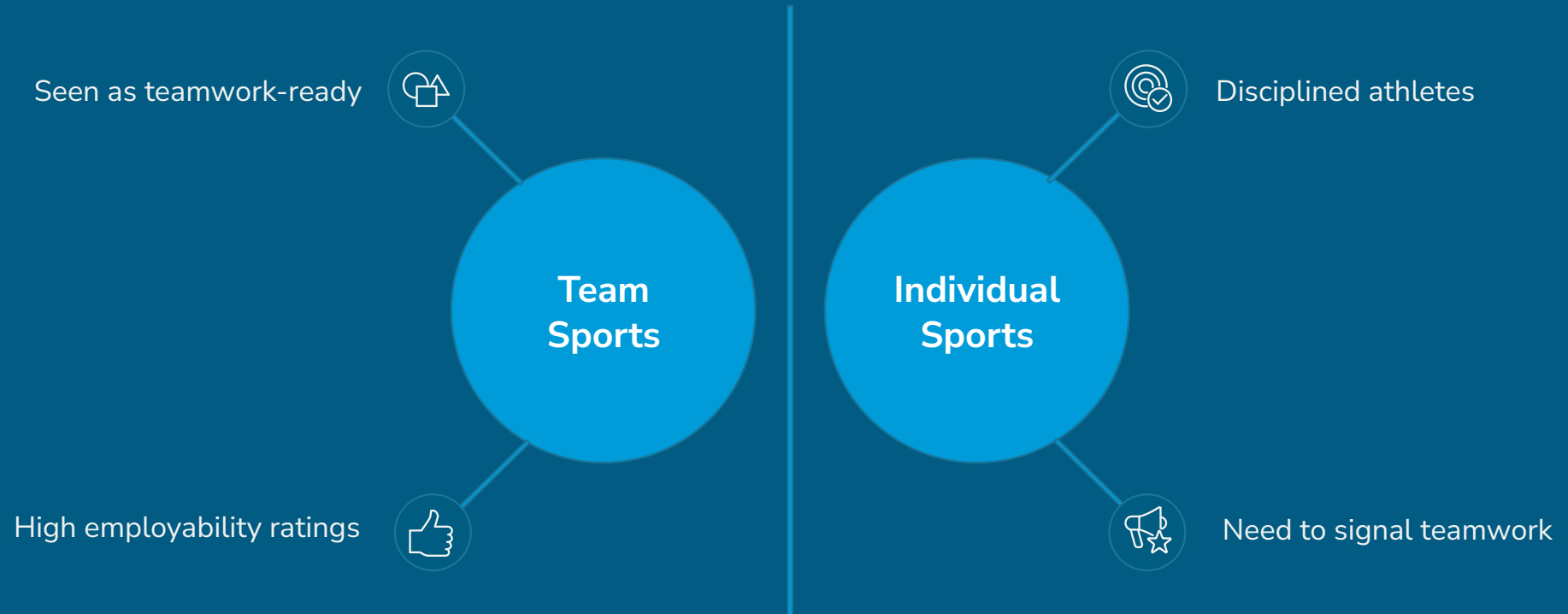
Kandydaci o sportowym pochodzeniu postrzegani jako bardziej zmotywowani do osiągnięcia celów.

3

Myślenie krytyczne

Niewielka wada w postrzeganych zdolnościach analitycznych i rozwiązywania problemów w porównaniu do osób niebędących sportowcami.

Preferencje rekruterów: sportowcy drużynowi kontra indywidualni

Źródło: Tracy, A. J., Erkut, S., & Pappano, L. (2020). Does leadership on the field get you noticed off it? *Journal of Amateur Sport*, 6(1), 100–124.

Rozwój przywództwa: spostrzeżenia jakościowe

Ulepszona samoświadomość

Rozwój zrozumienia mocnych stron, ograniczeń i wzorców działania poprzez ciągłą informację zwrotną.

Zrozumienie roli lidera

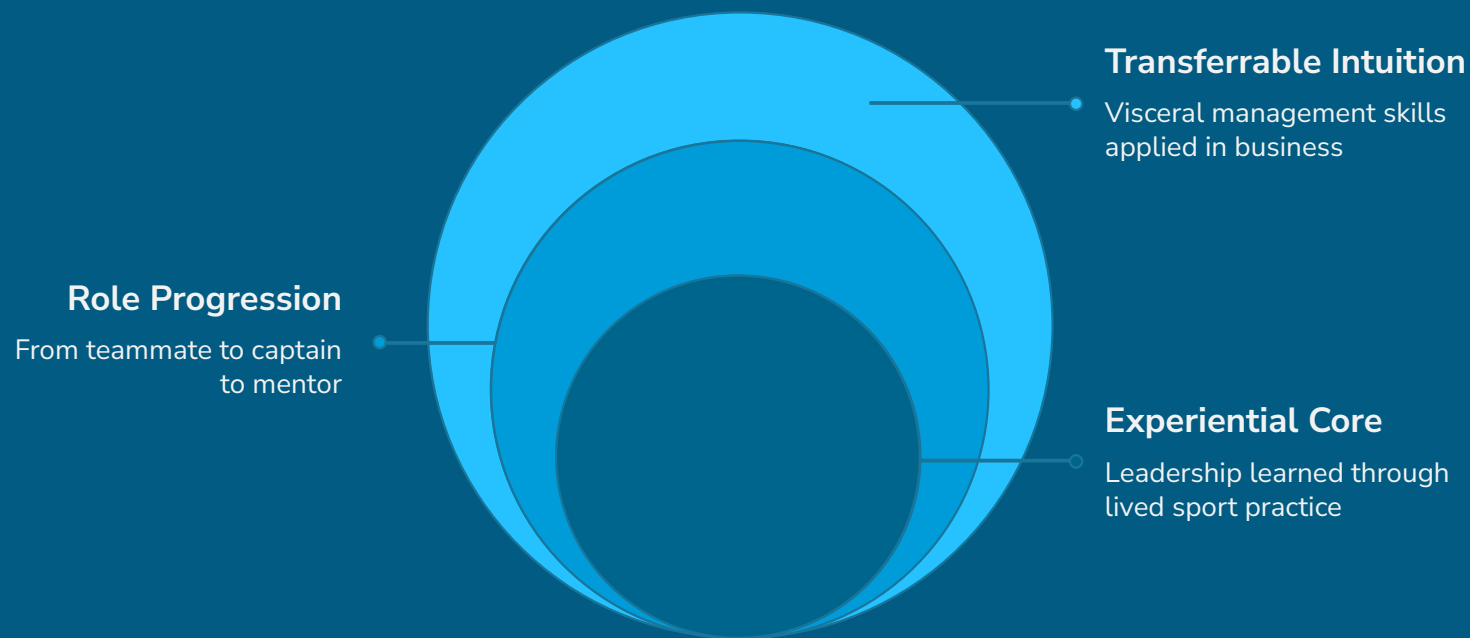
Stopniowa internalizacja roli lidera: od podwładnego do kapitana i trenera.

Zdolność budowania zaufania

Praktyczne doświadczenie w tworzeniu bezpieczeństwa psychologicznego i niezawodności w środowiskach wysokiej presji.

Rozwój przywództwa: spostrzeżenia jakościowe

Źródło: Sela, O. (2021). *Examining athletes' leadership skills development (praca doktorska, Sheffield Hallam University)*.

Mechanizmy procesowe: Cykle strategiczne

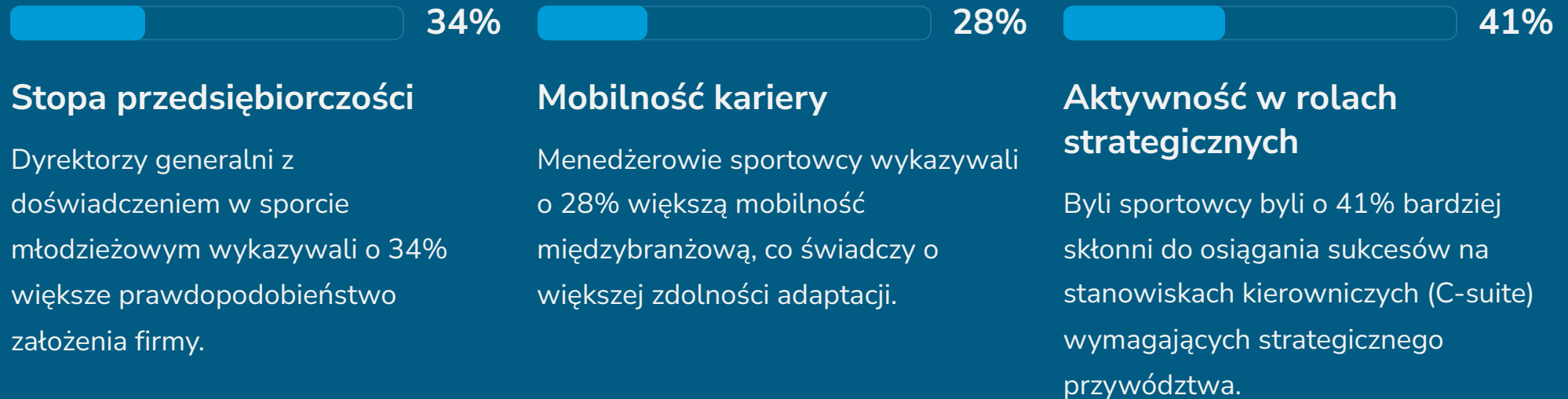
Sportowcy stosują ustrukturyzowane cykle planowania i realizacji. To cykliczne myślenie to kluczowa kompetencja przenoszona ze sportu do biznesu, odzwierciedlająca procesy zarządzania strategicznego.

- **Planowanie strategiczne**
Ustalanie celów, analiza wymagań, alokacja zasobów
- **Dyscyplinarne wykonanie**
Realizacja planu z konsekwencją i skupieniem
- **Analiza wydajności**
Ocena wyników, porównanie z celami
- **Korekta strategiczna**
Identyfikacja zmian i dostosowanie podejścia
- **Ponowne wdrożenie**
Rozpoczęcie kolejnego cyklu z udoskonaloną strategią

Źródło: Kraus, S., Calabuig, F., Hammerschmidt, J., Qiu, Y., & Mas-Tur, A. (2021). *Converting sporting capacity to entrepreneurial capacity*. *European Journal of International Management*, 15(2/3), 366–387.

Dowody na dużą skalę: analiza 2084 dyrektorów generalnych

Kompleksowe badanie 2084 dyrektorów generalnych ujawnia statystyczne korelacje między udziałem w sporcie młodzieżowym a sukcesem w biznesie.

Źródło: Pervun, K., Libaers, D., & Sutton, N. (2022). From athletes to entrepreneurs. *Journal of Small Business Management*, 62(1), 238–265.

Profile psychologiczne elitarnych sportowców

Badania nad najlepszymi sportowcami wyczynowymi ujawniają cechy osobowości kluczowe dla strategicznego przywództwa.

Charakterystyczne cechy

Wyjątkowa sumienność

Samodyscyplina, organizacja i rygor treningowy

Niski neurotyzm

Stabilność emocjonalna, odporność na stres pod presją

Podwyższona samoocena

Wiara w rozwój zdolności i osiągnięcie celów

Źródło: Steinbrink, K. M., Berger, E. S. C., & Kuckertz, A. (2020). *Top athletes' psychological characteristics*. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16(3), 859–886.

Sportowcy w ładzie korporacyjnym

Badania składu zarządów i ładu korporacyjnego ujawniają, że byli sportowcy wnoszą charakterystyczne perspektywy do nadzoru wykonawczego, co koreluje ze specyficznymi zachowaniami organizacyjnymi i wzorcami podejmowania decyzji.

Wzmocniony monitoring

Byli sportowcy w zarządach wykazują bardziej rygorystyczny nadzór nad wynikami zarządzania i realizacją strategii.

Jakość decyzji strategicznych

Firmy, w których skład zarządu wchodzi sportowcy, wykazują lepsze podejmowanie decyzji strategicznych, zwłaszcza w zakresie oceny ryzyka i alokacji zasobów.

Źródło: Brunelle, É. (2013). *Sportif et entrepreneur. Gestion*, 38(1), 12–21.

Zdolności podejmowania decyzji etycznych

Przedsiębiorcy-sportowcy wykazują odmienne wzorce rozumowania moralnego w biznesie, z praktycznymi implikacjami dla kultury organizacyjnej i podejmowania decyzji.

Wrażliwość na konsekwencje

Większa uwaga na wpływ decyzji na interesariuszy, odzwierciedlając sportowe myślenie zespołowe.

Moralna samodyscyplina

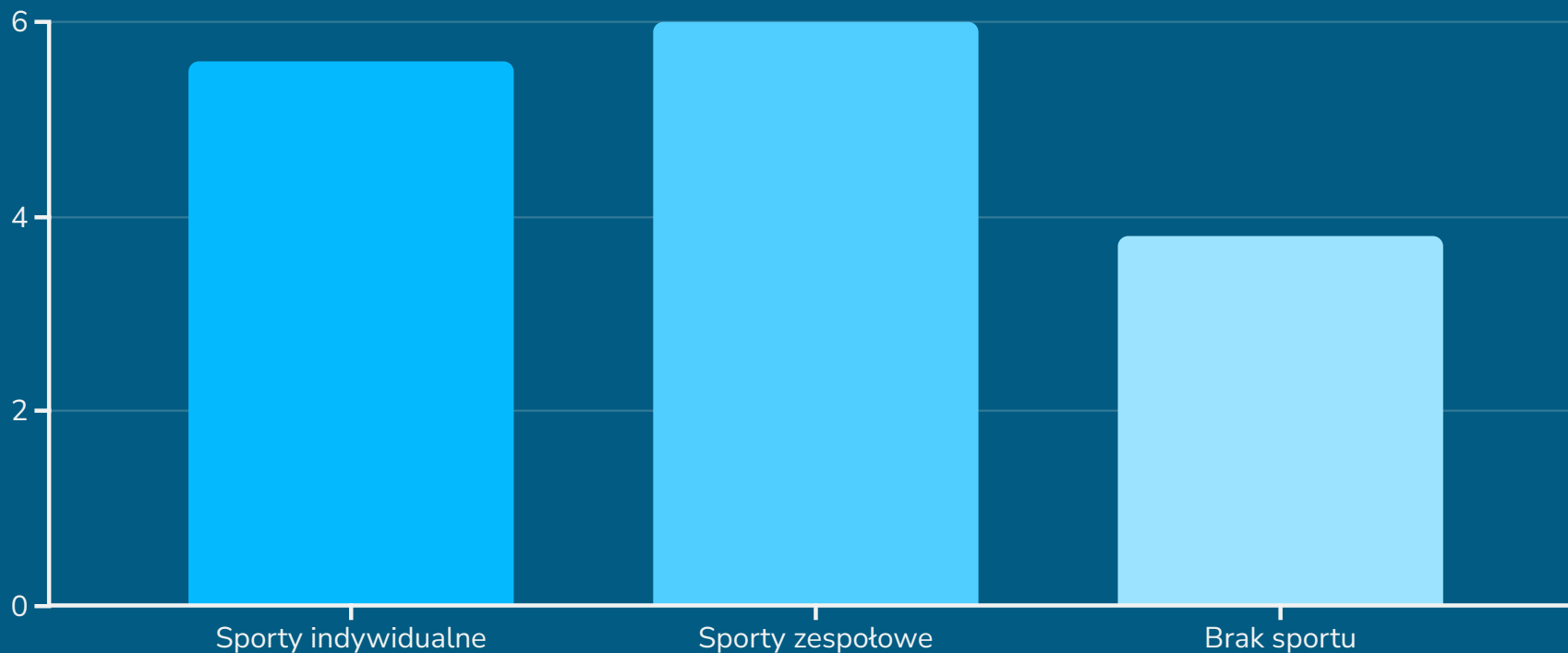
Silna wewnętrzna odpowiedzialność i zaangażowanie w etyczne standardy, niezależnie od zewnętrznego nadzoru.

Orientacja na sprawiedliwość

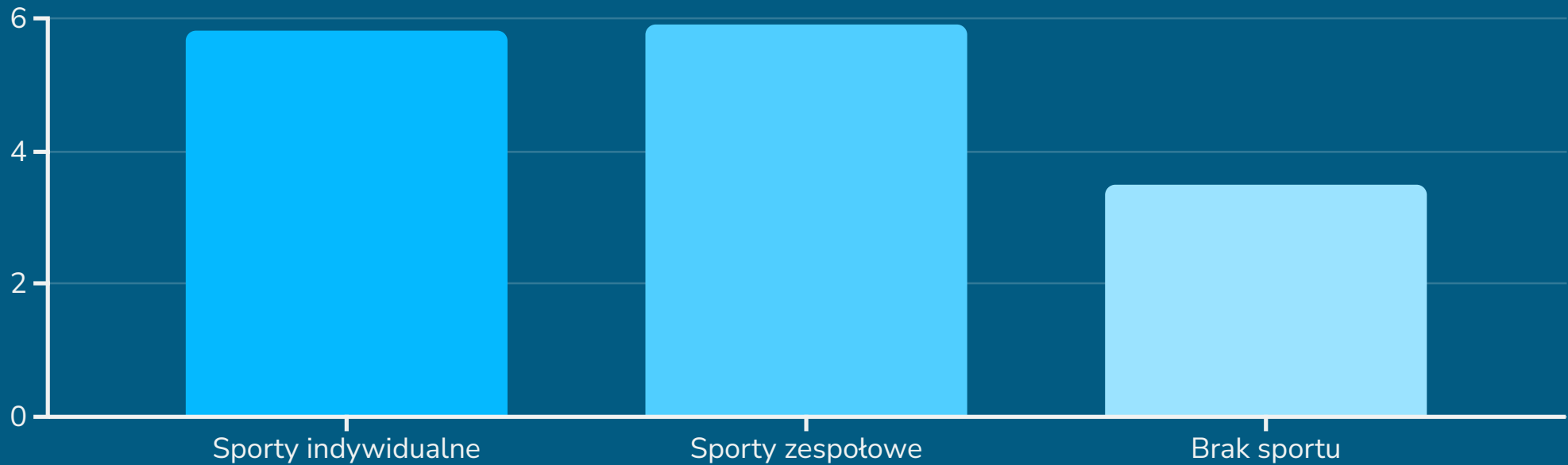
Zwiększona troska o sprawiedliwość proceduralną i równe traktowanie, wynikająca ze środowiska sportowego opartego na zasadach.

„W jakim stopniu doświadczenia sportowe nauczyły Cię rozpoznawać sytuacje, w których działania doraźne zastępują strategię?”

Wniosek: Najwyższą zdolność rozpoznawania działań zastępczych mają osoby po sportach zespołowych.

„W jakim stopniu dzięki sportowi dostrzegasz różnicę między planami operacyjnymi a strategią długofalową?”

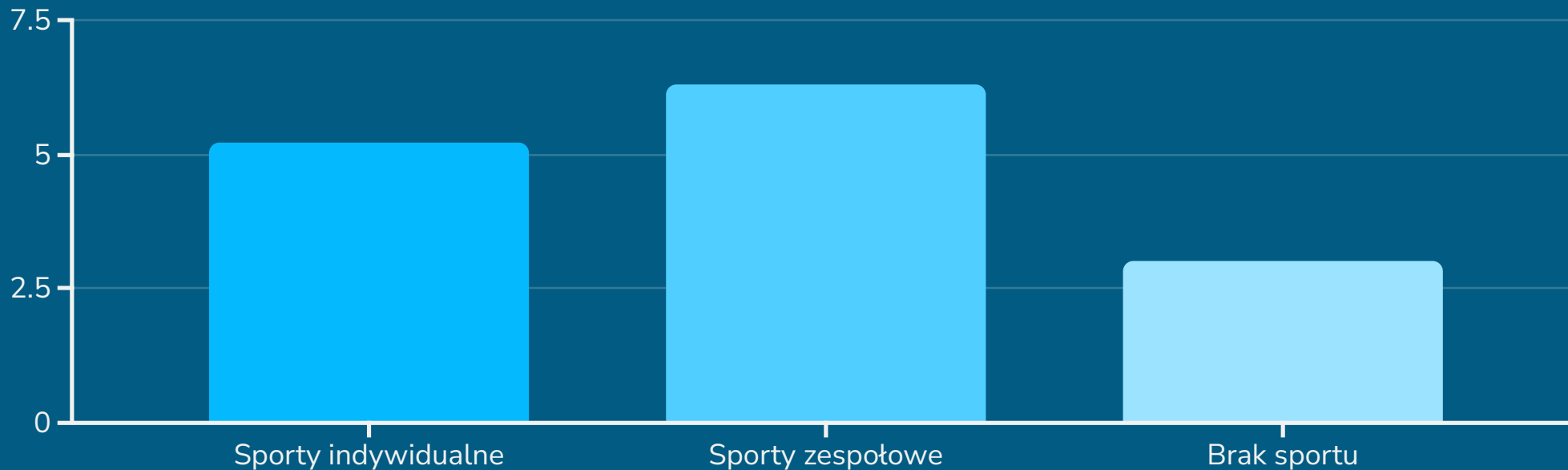
 Wniosek: Sport wyraźnie wzmacnia rozróżnienie operacji i strategii.

„W jakim stopniu sport rozwinął Twoją umiejętność odróżniania substytutów strategii od rzeczywistego planowania strategicznego?”

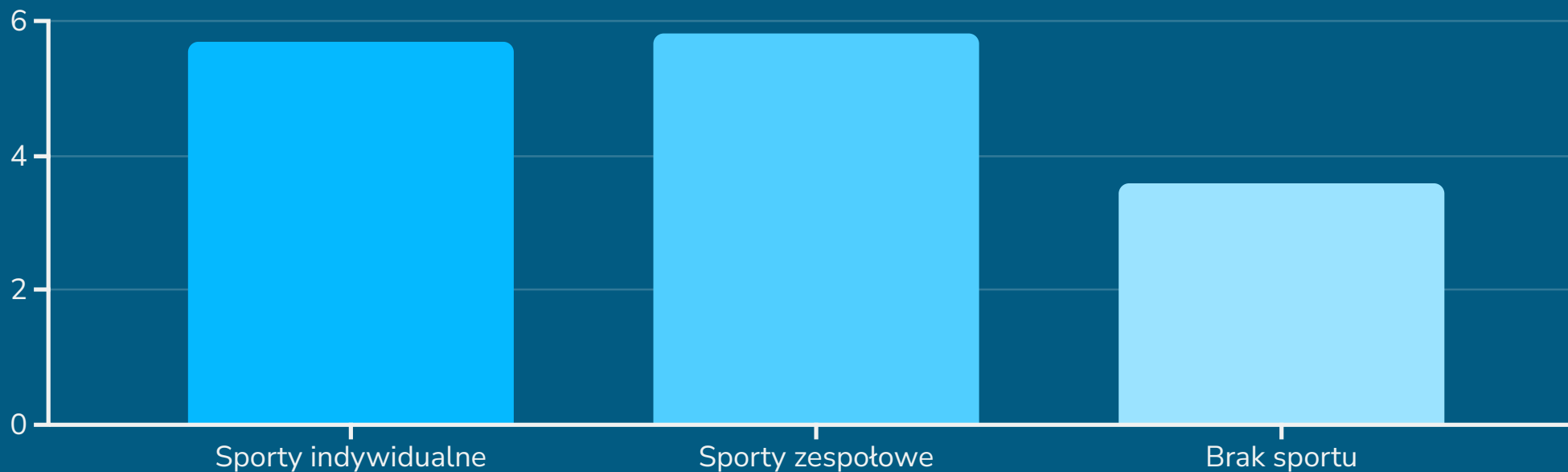
 Wniosek: Zespoły najlepiej uczą rozpoznawania pozornych działań strategicznych.

„W jakim stopniu doświadczenia sportowe nauczyły Cię reagować, gdy zespół skupia się na działaniach zastępczych?”

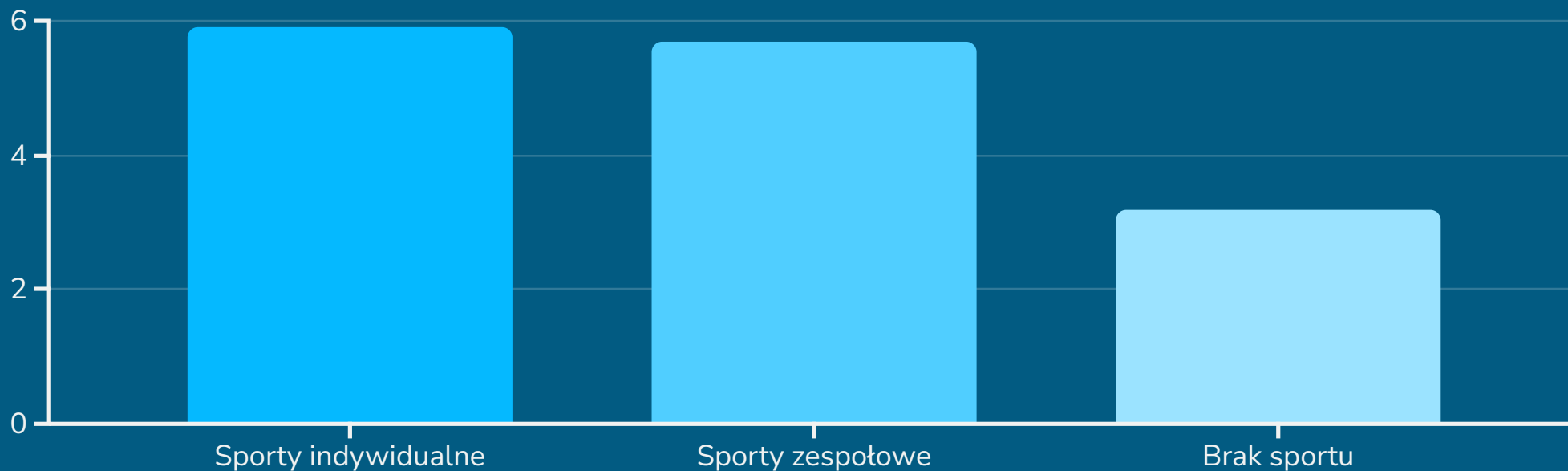
 Wniosek: Umiejętność korekty działań grupy jest najwyższa u osób z doświadczeniem w sportach zespołowych.

„W jakim stopniu sport rozwinął Twoją umiejętność uzasadniania projektów w kategoriach strategicznych?”

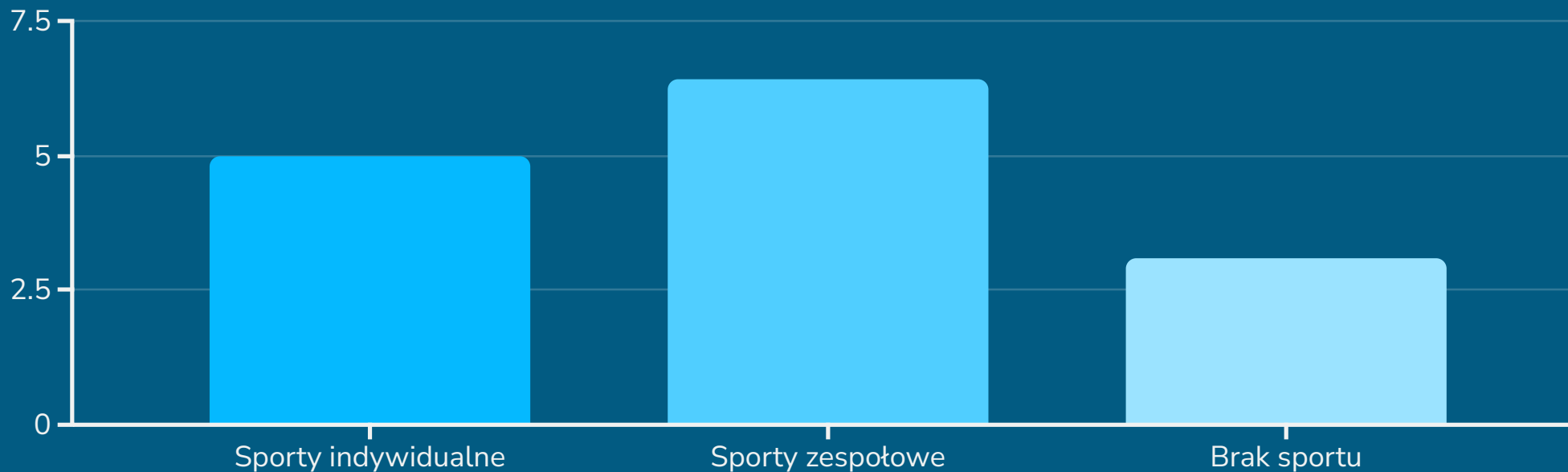
 Wniosek: Obie grupy sportowe dobrze rozumieją strategiczne uzasadnianie działań.

„W jakim stopniu dzięki doświadczeniom sportowym potrafisz przekładać misję i wizję na konkretne cele strategiczne?”

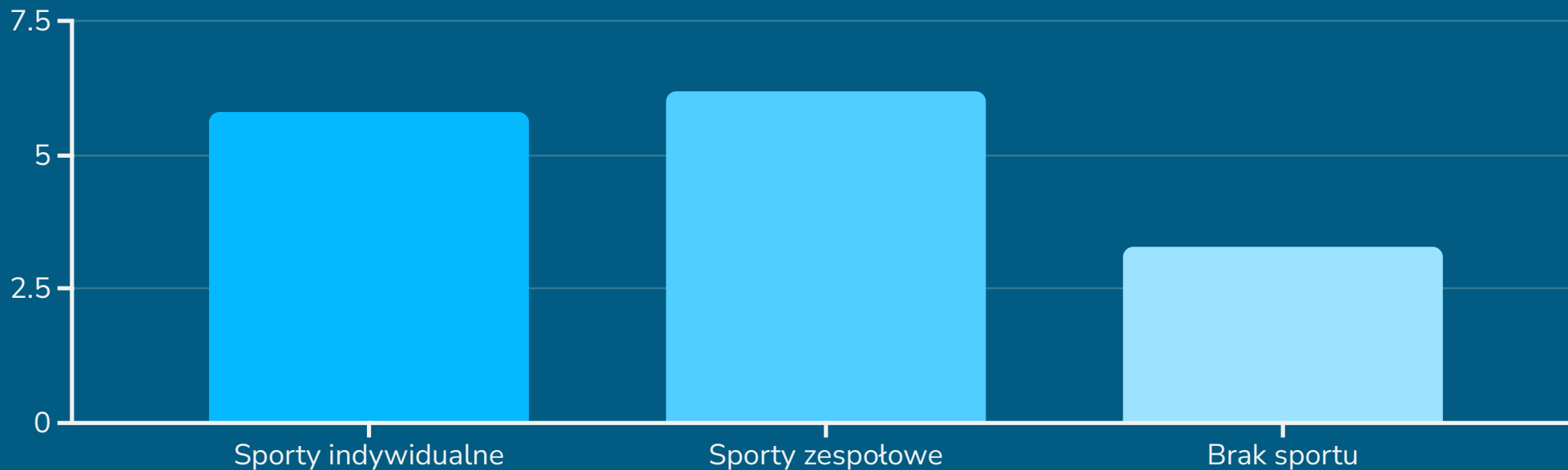
 Wniosek: Sporty indywidualne najmocniej rozwijają myślenie celowe.

„W jakim stopniu sport nauczył Cię korygować działania zespołu, gdy pojawiają się rozwiązania doraźne?”

Wniosek: Korekta zachowań grupy to kluczowa kompetencja rozwijana przez sporty zespołowe.

„W jakim stopniu doświadczenia sportowe pomogły Ci dostrzegać konsekwencje zastępowania strategii jej substytutami?”

Wniosek: Sporty zespołowe najmocniej uczą analizy konsekwencji działań krótkoterminowych.